

Cicero asianajajana

Olli Salomies

FT, Latinan kielen ja Rooman kirjallisuuden professori

Maailman kulttuurien laitos/Humanistinen tiedekunta

Helsingin yliopisto

Esitelmän aiheena on Marcus Tullius Ciceron toiminta puolustusasianajajana. Cicero oli aikansa kuuluisin puhuja, ja hän toimi puolustusasianajajana lukuisissa oikeudenkäynneissä, joista monet olivat taustaltaan poliittisia. Niissä oikeudenkäynneissä, joissa syytetyllä oli useampia asianajajia, Cicero piti puheenvuoronsa yleensä viimeisenä, sillä viimeisellä puhujalla arvioitiin olevan suurimmat mahdollisuudet vaikuttaa syytetyn kannalta myönteisen tuomion syntymiseen. Ciceron toimintaa puolustusasianajajana valottavat erityisesti hänen oikeuspuheensa, joita on säilynyt useita kymmeniä.

Esitelmässä esitellään aluksi lyhyesti roomalaisen oikeudenkäynnin rakenne sekä tärkeimmät oikeudenkäynnit, joissa Cicero toimi puolustusasianajajana. Esitelmä keskittyy kuitenkin Ciceron puheisiin, niiden rakenteeseen (ja rakenteen suhteeseen Ciceron omaan puhetaidon teoriaan) sekä puheissa käytettyihin metodeihin. Roomalaisen puolustuspuheen ainoa tehtävä oli vaikuttaa siihen, että syytetty, oli hän syyllinen tai ei, vapautettiin, ja Ciceron käyttämät menetelmät, jotka (kuten tiedämme oikeudenkäyntien lopputuloksesta) olivat yleensä tehokkaita, tähtäsivät yksinomaan tähän lopputulokseen. Suoranaisen tosiasioiden pimittämisen ja hämärtämisen ohella – Cicero itse ylpeilee kerran siitä, että hän oli pystynyt “levittämään sumua tuomarien silmille” – Ciceron metodien kirjo on laaja. Esitelmän lopussa tätä valaistaan muutamalla esimerkillä; Cicero taidonnäytteisiin kuuluu esimerkiksi ns. dilemma, tilanne, jossa vastapuolta vaaditaan vastaamaan kysymykseen, johon Cicero tarjoaa kaksi vaihtoehtoista vastausmahdollisuutta, jotka ovat molemmat vastapuolelle epäedullisia.